

1

NAUJOS PAREIGOS

ERDŽĖ PRABUDO.

Visą gyvenimą nakties tamsoje ji retkarčiais atsimerkdavo ir nerimastingai dairydavosi įsitikinusi, kad vis dar tebėra nusiplūkusį gydytoja rezidentė Lemuelio Greiso ligoninėje Bostone, vogčiomis snaudžianti tuščioje palatoje per trisdešimt šešių valandų pamainą.

Sąmonei sparčiai grįžtant į dabartį, ji nusižiovavo ir lengviau atsikvėpė suvokusi, kad rezidentūros laikai baigėsi jau prieš daugelį metų. Bet vis tiek pasistengė atsiriboti nuo tikrovės, nes švytinčios laikrodžio rodyklės liudijo, kad liko dar dvi valandos – kadaise toji rezidentūros patirtis išmokė branginti kiekvieną miegui skirtą akimirką.

Vėl nubudus po poros valandų už lango jau pasitiko pilka šviesa, nerimas buvo dingęs. Ji ištiesė ranką ir nuspaudė žadintuvo mygtuką. Visada atsibusdavo prieš jam suskambant, bet kiekvieną vakarą vis tiek įjungdavo – dėl visa ko. Iš specialios dušo galvutės plūstantys vandens lašai į viršugalvį barbeno ne per daug skaudžiai, gaivindami ne prasčiau negu dar viena miego valanda. Muilo putas varvėjo kūnu, šis atrodė pilnesnis, negu ji būtų pageidavusi, – su malonumu būtų pabėgijusi, bet neturėjo laiko.

Plaukų džiovintuvu purendamasi trumpus juodus plaukus, vis dar vešlius ir gražius, įvertino veidą. Oda lygi ir šviesi, nosis plona, lyg ir ilgoka, burna plati, lūpos putlios. Juslingos? Putlios ir labai seniai nebučiuotos. Po akimis – maišeliai.

– Na, Erdže, ko gi tu nori? – šiurkščiai kreipėsi ji į moterį veidrodyje.

Tik jau ne Tomo Kendrikso, tarė pati sau. Tuo nė kiek neabejojo.

Drabužius buvo pasiruošusi prieš guldamasi, jie laukė vienoje drabužinės pusėje – palaidinukė ir ilgos laisvo kirpimo kelnės, dailūs, bet patogūs bateliai. Koridoriuje pro praviras Tomo miegamojo duris buvo matyti vakarykštis jo kostiumas ant grindų, ten, kur buvo numestas. Tomas atsikėlė gerokai anksčiau ir seniai išėjo, nes be ketvirčio septintą nusišveitęs jau turėjo žengti į operacinę.

Nulipusi apačion, įsipylė į stiklinę apelsinų sulčių ir prisivertė išgerti neskubėdama. Tada apsivilko palta, pasiėmė portfeli ir per nenaudojamą virtuvę išėjo į garažą. Mažutis raudonas BMW buvo jos mėgstamas žaisliukas, Tomui tokį pasitenkinimą teikė didelis senoviškas jų namas. Jai patiko girdėti variklio ūžesį, jausti, kaip automobilis klauso vairo.

Naktį šiek tiek pasnigo, bet Keimbridžo kelių priežiūros tarnyba spėjo gerai pasidaruoti, ir už Harvardo aikštės bei JFK prospekto gatvės buvo švarios. Ji įjungė radijo imtuvą ir, judėdama kartu su mašinų srautu Atminimo keliu, klausėsi Mocarto, paskui Bostono universiteto tiltu per Čarlso upę atvažiavo į Bostono pusę.

Net ankstyvą rytą ligoninės personalo automobilių aikštelė buvo beveik pilna. Savąjį BMW ji įspraudė greta sienos – taip lengviau išvengti įbrėžimų, jei kaimynas nerūpestingai atidaro savo automobilio dureles, – ir sparčiai nužingsniavo į pastatą.

– Labas rytas, daktare Koul! – linktelėjo galvą apsaugininkas.

– Labas, Lui.

Prie lifto pasisveikino su keliais žmonėmis. Išlipo trečiame aukšte ir negaišdama pasuko į 308 kabinetą. Rytas į darbą visada ateidavo labai išalkusi. Su Tomu juodu namie pietaudavo ir vakarieniaudavo retai, ką jau kalbėti apie pusryčius; šaldytuve nebūdavo nieko, išskyrus sultis, alų ir gaiviuosius gėrimus. Erdžė ketverius metus kas rytą stabtelėdavo žmonių prisigrūdusioje kavinukėje, bet paskui Tesa Martula, tapusi jos padėjėja, tvirtai pareiškė turinti rūpintis užkandžiais, nors dėl kokio nors vyro, be abejo, nebūtų vargusi. „Vis tiek einu atsinešti kavos sau, kodėl negalėčiau atnešti ir jums“, – aiškino Tesa.

Erdžė apsivilko švarų baltą chalata, sėdo skaityti jai ant stalo paliktų ligos istorijų ir po septynių minučių nudžiugo išvydusi įeinančią Tesą, nešinę padėklą su paskrudintu riestainiu, baltuoju sūriu ir juoda, stipria kava.

Jai spėriai valgant, vėl pasirodė Tesa su dienos darbų sąrašu. Abi kartu jį peržvelgė.

– Skambino daktaras Ringoldas. Nori pasikalbėti dar iki darbo pradžios.

Medicinos direktoriaus biuras buvo ketvirtame aukšte, koridoriaus kampe.

– Užeikite, daktare Koul. Jis jūsų laukia, – pasakė administratorė.

Viduje pasitikęs daktaras Ringoldas linktelėjo, mostelėjo ranka į kėdę ir rūpestingai uždarė duris.

– Maksą Rozmaną vakar Kolumbijos universitete per užkrečiamųjų ligų konferenciją ištiko smūgis. Dabar guli Niujorko ligoninėje.

– Ak, Sidni! Vargšas Maksas. Kaip jis laikosi?

Ringoldas gūžtelėjo pečiais.

– Lyg ir atsigauna, bet būklė sudėtinga. Kol kas išryškėjo dešinės veido pusės, rankos ir kojos paralyžius – ir tos pusės sensorinė nejautra. Per kelias artimiausias valandas paaiškės, kas bus toliau. Man skambino Džimas Džefersas iš Niujorko. Pažadėjo pranešti, kai bus daugiau žinių, bet į darbą Maksas grįšiąs negreitai. Tiesą sakant, jis tokio amžiaus, kad labai abejoju, ar jis iš viso dar kada nors dirbs.

Erdžė linktelėjo ir staiga sukluso. Maksas Rozmanas buvo medicinos direktoriaus pavaduotojas.

– Maksą Rozmaną kas nors turės pakeisti. Tokia kandidatūra kaip tavo – gera gydytoja, moteris, dar baigusi ir teisę, – pagyvin-tų ligoninės darbą.

Tapti direktoriaus pavaduotoja ji netroško. Tos pareigos – daug atsakomybės ir ribotos galios.

Sidnis Ringoldas, regis, skaitė jos mintis.

– Po trejų metų man sukaks šešiasdešimt penkeri, privalėsiu eiti į pensiją. Palyginti su kitais kandidatais į mano vietą, medicinos direktoriaus pavaduotojo padėtis bus kur kas pranašesnė.

– Sidni, tu man jau siūlai šitą darbą?

– Kol kas ne, Erdže. Žinoma, ketinu apie tas pareigas pasikalbėti ir dar su kai kuo. Tačiau būtum stipri kandidatė.

Erdžė linktelėjo.

– Suprantu. Ačiū, kad pranešei.

Jo žvilgsnis neleido jai atsistoti.

– Dar šis tas, – tarė Ringoldas. – Jau seniai galvoju, kad reikėtų turėti publikacijų komitetą ir skatinti ligoninės gydytojus daugiau rašyti ir spausdinti straipsnių. Norėčiau, kad įsteigtum tokį komitetą ir jam vadovautum.

Ji papurtė galvą.

– Paprasčiausiai negaliu, – atsakė be užuolankų. – Ir taip vos apžioju savo darbus.

Tai tiesa; juk pats turėtų žinoti, suirzo ji. Pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir penktadieniais dirbo ligoninėje, savo kabinete. Antradieniais iš ryto pereidavo į kitą gatvės pusę ir Masačusetso gydytojų ir chirurgų koledže dvi valandas pasakodavo apie jatrogenijos, gydytojo ar ligoninės sukeltų ligų ar traumų, prevenciją. Trečiadieniais popiet medicinos mokykloje dėstė, kaip išvengti pacientų ieškinių ir kaip elgtis, kai jie pateikiami. Ketvirtadieniais Džameika Pleino šeimos planavimo klinikoje atlikdavo nėštumo iki trijų mėnesių nutraukimo operacijas. Penktadieniais popiet dirbdavo PMS klinikoje, kuri, kaip ir jatrogeninių ligų kursas, buvo įsteigta tik dėl jos atkaklumo ir prieštaraujant kai kuriems konservatyvesniems ligoninės gydytojams.

Ir Erdžė, ir Sidnis Ringoldas nepamiršo, kad ji jam skolinga. Medicinos direktorius, nepaisydamas politinės opozicijos, rėmė jos sumanymus ir ją skatino. Iš pradžių žvelgė į ją atsargiai – buvusi teisininkė, dabar gydytoja, ligų dėl daktarų ir ligoninių klaidų žinovė, nagrinėjanti kolegų darbą, vertinanti jų klaidas, kurios neretai jiems kainuoja pinigų. Ne vienas gydytojas tada pravardžiavo ją daktare Knisle, ir Erdžė dėl to nemaž neišsižeisdavo. Medicinos direktorius matė, kaip daktarė Knislė viską ištvėrė, pražydo ir tapo daktare Koul, kolegų gerbiama už sąžiningumą ir ištvėrmę. Ilgainiui paaiškėjo, kad ir jos paskaitos, ir klinikos politiškai itin priimtinos, teikiančios ligoninei garbės, tad Sidnis Ringoldas nevengė nuopelnų jas steigiant priskirti ir sau.

– Gal gali šiek tiek atimti laiko iš kurios kitos veiklos? – Abiem buvo aišku, kad jis kalba apie ketvirtadienius Šeimos planavimo klinikoje. Ringoldas palinko priekin. – Erdže, norėčiau, kad to imtumeis.

– Rimtai pagalvosiu, Sidni.

Šį kartą ji vis dėlto atsistojo. Žengdama pro duris suirzo, nes pagavo save mėginant atspėti, kurie dar vardai galėtų būti Ringoldo sąrašė.

2

NAMAS BRATLIO GATVĖJE

DAR PRIEŠ SANTUOKĄ TOMAS TIKINO, KAD TEISĖS IR MEDICINOS DERINYS GALĖTŲ TEIKTI nemažų pajamų, ir šitai vertėtų išnaudoti. Nepaisydama tokio patarimo, ji visiškai nusigręžė nuo teisės ir susitelkė į mediciną. Tada Tomas ragino imtis privačios praktikos kuriame nors turtingesnių priemiesčių. Perkant namą, jis nuolat niurnėjo dėl jos atlyginimo ligoninėje, bent ketvirtadaliu mažesnio, negu buvo galima tikėtis iš privačios praktikos.

Medaus mėnesio jie išvažiavo į Mergelių salas ir salelėje greitai Šventojo Tomo praleido savaitę. Grįžę po dviejų dienų pradėjo ieškoti būsto, ir penktąją paieškų dieną nekilnojamojo turto agentė jiems pasiūlė apžiūrėti įspūdingą, bet apleistą namą Keimbri-dže, Bratlio gatvėje.

Erdžė ten dairėsi abejingai. Namas atrodė per didelis, per brangus, reikėjo nemažo remonto, gatvė per daug triukšminga.

– Būtų nesąmonė.

– Ne, ne, ne, – sumurmėjo Tomas. Ji atsiminė, koks patrauklus jis atrodė tą dieną – gero kirpėjo meistriškai sušukuotais šviesiais plaukais, vilkintis naują dailiai sukirtą kostiumą. – Anaiptol, puki mintis.

Tomas Kendriksas jau regėjo gražų karaliaus Jurgio laikų namą elegantiškoje, turtingą istoriją menančioje gatvėje, kurios raudonomis šaligatvių plytelėmis vaikščiojo poetai ir filosofai, žmonės, aprašyti vadovėliuose. Arčiau nei už kilometro stovėjo didingas namas, kuriame kadaise gyveno Henris Vodsvertas Longfelou. Netoliese stūksojo Teologijos mokykla. Tomas jautėsi tikresnis

bostonietis už čia gimusius, kalbėjo su čia įprastu akcentu ir vilkėjo „Brooks Brothers“ drabužius. Bet iš tiesų tebuvo vaikinukas iš Vidurio Vakarų kaimo, lankęs Bouling Grino ir Ohajo valstijos universitetus, ir jį žavėjo mintis įsikurti šalia Harvardo – vadinasi, tapti vos ne Harvardo dalimi.

Tomą tas namas gundė – raudonų plytų sienos su Vermonto marmuro ornamentais, grakščios kolonos prie durų, virš šių ir abipus maži senoviniai langeliai, tokių pat raudonų plytų tvora aplink sklypą.

Erdžė manė, kad jis juokauja. Paaiškėjus, kad viskas rimta, ji sunerimo ir bandė Tomą atkalbėti.

– Bus labai brangu. Namą reikia perdažyti – ir išorę, ir vidų. Ir stogui, ir pamatams būtinas remontas. Nekilnojamojo turto įmonė neslėpdama rašo, kad reikia naujos šildymo sistemos. Tomai, tai neprotinga.

– Kaip tik protinga. Būtent tokį namą dera turėti sėkmingai dirbančių gydytojų porai. Jis įkvepia pasitikėjimo.

Didesnių santaupų jie neturėjo. Erdžė, prieš medicinos mokyklą dar baigusi teisę, gebėjo šiek tiek užsidirbti, tad po medicinos studijų ir rezidentūros gerokai aptirpusi skola per daug negąsdino. Tačiau Tomas buvo klaikiai įsiskolinęs. Vis dėlto jis atkakliai tvirtino, kad reikia pirkti tą namą. Primindavo, kad dabar, dirbdamas bendrosios praktikos chirurgu, gauna labai gerą atlyginimą, tad pridėjus mažesnes Erdžės pajamas jiems tikrai pakaktų lėšų tokiam pirkiniumi. Kartojė tai nuolat.

Tuo metu, pačioje santuokos pradžioje, ji vis dar buvo iki ausų jį įsimylėjusi. Vėliau paaiškėjo, kad Tomas – geras partneris lovoje, bet ne gyvenime, tačiau tada šito ji dar nesuprato, todėl klausėsi jo rimtai ir pagarbiai. Galų gale, nerasdama, kaip paprieštarauti, nusileido.

Nemažai pinigų jie skyrė baldams, pirko ir antikvarinių ar beveik antikvarinių daiktų. Tomui primygtinai reikalaujant, įsigijo nedidelį fortepijoną, bet ne dėl to, kad Erdžė mokėjo skambinti. Tiesiog tas instrumentas „gerai atrodė“ muzikos svetainėje. Maždaug kartą per mėnesį Erdžės tėvas atvažiuodavo į Bratlio gatvę taksi ir duodavo vairuotojui arbatpinigių, kad įneštų vidun gremėzdišką jo violą *da gamba*. Tėvas džiaugėsi matydamas

ją įsikūrusią, ir juodu ilgai ir su pasitenkinimu grodavo duetus. Muzika glaištė daugelį nuo pat pradžių juntamų randų, ir didelis namas neatrodė toks tuščias.

Erdžė su Tomu retai valgydavo namie ir pagalbininkės neturėjo. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais ateidavo nekalbi juodaodė Beatriksė Džonson; ji rūpindavosi, kad namie būtų švaru, tik retkarčiais ką nors sulaužydavo. Kiemą tvarkė aplinkos priežiūros įmonė. Svečiai lankydavosi retai. Gatvėje ant vartelių nebuvo iškabos, kviečiančios pacientus užėiti. Prie laukujų durų staktos Tomas dešinėje pusėje pritvirtino dvi mažas varines lenteles – vienintelę nuorodą, kas čia gyvena.

TOMAS ALENAS KENDRIKSAS, M. D.

ir

ROBERTA DŽ. KOUL, M. D.

Tais laikais Erdžė vadino jį Tomiu.

Išėjusi iš daktaro Ringoldo kabineto, ji pasuko pas ligonius.

Deja, palatose jų turėdavo tik vieną ar du. Buvo terapeutė, kurios specializacija – šeimos gydytoja, bet dirbo ligoninėje, neturinčioje šeimos medicinos skyriaus. Todėl tapo lyg ir visų galų meistre, daug kur naudinga, bet be aiškios savo vietos. Ir ligoninėje, ir medicinos mokykloje jos darbas neatitiko skyrių struktūros; ji prižiūrėjo nėščiąsias, bet gimdymą ginekologijos skyriuje priimdavo kas nors kitas; ir kitus pacientus ji beveik visada nukreipdavo chirurgui, gastroenterologui ar kuriam kitam iš bent dešimties specialistų. Dažniausiai antrą kartą ligonio nebepamatydavo, nes toliau jais rūpindavosi specialistai ar šeimos gydytojas; paprastai pacientai į ligoninę atvykdavo tik dėl bėdų, kurioms įveikti galbūt reikia pažangios technologijos.

Anksčiau susidūrimas su politine opozicija ir jausmas, kad žengia į dar neištirtus plotus, Erdžės darbui Lemuelio Greiso ligoninėje teikė gyvybės, bet dabar tokia medicinos praktika jos nebedžiugino. Per daug laiko tekdavo skirti draudimo popieriams

peržiūrėti ir pasirašyti – atskira forma, jei kam prireikė kvėpuoti deguonimi, speciali išsami forma vienu atveju, speciali trumpoji kitu; tai dviem, tai trimis egzemplioriais, kiekvienai draudimo bendrovei vis kitaip.

Ligonius priimdavo dažniausiai trumpai ir oficialiai. Beveidžiai draudimo bendrovių darbo efektyvumo ekspertai iš anksto numatė, kiek kuriam pacientui galima skirti laiko ir apsilankymų, ir kiekvieną ji negaišdama siūsdavo biocheminiams, rentgeno, ultragarso, magnetinio rezonanso tyrimams – procedūroms, kurios tapdavo pagrindu tikrajai diagnozei nustatyti ir užkarda ieškiniams dėl aplaidumo.

Erdžė neretai susimąstydavo, kokie gi yra tie ligoniai, ateinantys ieškoti pagalbos. Kas jų gyvenime, kurio nepasiekia beveik atsainus jos žvilgsnis, sukelia ligas? Kokia ateitis jų laukia? Įsiziūrėti į juos kaip į žmones – būti tikra gydytoja – ji neturėjo nei laiko, nei galimybių.

Tą vakarą Alekso sporto klube – prašmatnioje įstaigoje Kenmoro aikštėje – ji susitiko su Gvena Geibler. Jos kartu mokėsi medicinos mokykloje, Gvena buvo geriausia jos draugė. Smarkuolė ir aštrialiežuvė, ji dirbo ginekologe Šeimos planavimo klinikoje ir sąmojingomis kalbomis stengėsi nusišluoti, kad gyvenime tenka laikytis įsikibus iš paskutiniųjų. Turėjo du vaikus, vyrą – sunkius laikus išgyvenantį nekilnojamojo turto agentą, darbų prigrūstą tvarkaraštį, jau gerokai aplamdytus idealus ir slegiančią depresiją. Į Alekso klubą abi su Erdže ateidavo dukart per savaitę ir bausdavo save ilgomis aerobikos pratybomis, paskui prakaituodavo saunoje, garindamos visus kvailus troškimus, mirkdavo karštame baseine, kol nusiplaudavo beprasmišką gailestį, o tada, susėdusios poilsio salėje prie taurės vyno, visą vakarą liežuvaudavo ir aptarinėdavo medicinos reikalus.

Daug smagumo teikdavo mėgstamas jų žaidimas – tyrinėti vyrus klube ir vien iš jų išvaizdos spręsti, kiek kuris patrauklus. Erdžė įsitikino, kad jai vyro veide reikia bent menkos intelekto kibirkštėlės, liudijančios gebėjimą suvokti save. Gvena labiau vertino kūniškas savybes. Ji žavėjosi klubo savininku, švytinčiu graiku Aleksandru Manaku. Bepigu buvo Gvenai svajoti apie raumeningą, bet

jausmų kupiną gerbėją, o paskui grįžti pas trumparegį ir apkūnoką, bet karštai mylimą Filą. Erdžė parvažiuodavo namo ir skaitydavo medicinos žurnalus, kol užmigdavo.

Žvelgiant iš šalies, juodu su Tomu atitiko amerikietišką svajonę – aktyvus profesinis gyvenimas, dailus namas Bratlio gatvėje, sodyba Berkšyre, kurią jie labai retai aplankydavo savaitgaliais ar per atostogas. Tačiau iš santuokos buvo likę tik griuvėsiai. Erdžė sau teigė, kad viskas gal būtų buvę kitaip, jeigu jie būtų turėję kūdikį. Deja, nors kaip gydytoja dažnai susidurdavo su kitų šeimų nevaisingumu, pati daug metų niekaip nepastėjo. Nei Tomo sėklos tyrimas, nei kompleksiniai Erdžei skirti testai priežasties neatskleidė. Abu greitai pasinėrė į atsakingą gydytojų veiklą. Pareigos iš kiekvieno reikalavo tiek daug, kad pamažu vienas nuo kito jie nutolo. Jeigu santuokiniai ryšiai būtų buvę tvirtesni, Erdžė, be abejo, jau būtų pasiryžusi dirbtiniam ar *in vitro* apvaisinimui, o gal pagalvojusi ir apie įvaikinimą. Bet dabar nei jai, nei jos vyrui šitai neberūpėjo.

Erdžė seniai suvokė du dalykus: ji ištekėjo už neverto ir netinkamo vyro, be to, jis turėjo kitų moterų.